ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

RAQAMLI BANK XIZMATLARI O'ZBEKISTONDA RIVOJLANIB BORISHI.

Qulmurotov Sohibjon Jumaniyozovich

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti "Iqtisodiyot" kafedirasi assistenti

e-mail:sohibkulmurotov@gmail.com tel:+998972292329

Ergasheva Laziza Sohib qizi

Axborot Texnologiyalari va menejment universiteti "Bank ishi" yo'nalishi 1-bosqich BI-90-24 guruh talabasi tel:+998908971202

Yuldosheva Gulsevar Toshtemir qizi

Axborot Texnologiyalar va Menejment Universiteti "Bank ishi " yunalishi 1-bosqich BI-90-24 guruh talabasi tel+998930030416

Annotatsiya:*Ushbu maqola raqamli bank xizmatlarining rivojlanishi va ularning milliy iqtisodiyotga ta'siri tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar asosida ko'rsatilayotgan xizmatlarning qulayligi tezligi va shaffofligi bank-mijoz munosabatlarini yangi bosqichga olib chiqayotganini misol qilish mumkin. Xususan only bankning, mobil ilovalar, raqamli to'lov tizimlari, QR-kod asosidagi moliyaviy raqamlashtirishning iqtisodiy samaradorligi yoritiladi. Maqola raqamli bank xizmatlarining aholi moliyaviy inklyuzasini kengaytirish, naqt pulsiz iqtisodiyotni rivojlantirish, korrupsiyani kamaytirishdagi roli ilmiy tahlil asosida bayon qilinadi. Shu bilan birga , bu jarayondagi muamolar va yechimlar ham o'rganiladi.*

Kalit so'zlar: *Raqamli bank xizmatlari, Moliyaviy Texnologiyalar, Mobil banking, Internet banking, Moliyaviy inklyuizasi, Raqamli Tulov xizmati, Iqtisodiy samaradorlik , Bank tizimi transformatsiyasi , Raqamli xavfsizlik .*

Kirish: *Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar asrida bank-moliya tizimining transformatsiyasi dolzarb masalalardan biri bulib qolmoqda. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi an'anaviy bank xizmatlari o'z shaklini o'zgartirib, zamonaviiy va qulay shakllarda mijozlarga taqdim etilmoqda . Ayniqsa, mobil banking, internit bankingg , elektron hamyonlar , QR-kodli to'lovlar kabi xizmatlar bank tizimini nafaqat texnologik, balki iqtisodiy jihatdan ham tubdan yangilashga sabab bo'lmoqda.*

Raqamli bank xizmatlari bank tezkor, shaffof va ishonchli bo'lishini taminlaydi . Bu xizmatlar orqali mijozlar bank filialiga bormasdan, o'z hisob raqamlarini boshqarish , to'lovlar amalga oshirish , kredit olish yoki omonat joylashtirish imkoniga ega bo'lmoqda . Ayniqsa pandemiya davrida raqamli xizmatlar jadal sur'atda ommalashdi va hozirda bu jarayon yanada chuqurlashmoqda .

Ushbu tenditsiya nafaqat moliyaviy xizmatlarning ko'lamini kengaytiradi , balki aholini bank tizimiga jalb qilish ya'ni moliyaviy inklyuziyani kuchaytirish orqali iqtisodiyotning umumiy faolligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi . Shu bilan birga , raqamli bank xizmatlari yordamida aholining moliyaviy savodxonligi oshadi, naqd pul aylanmasi kamayadi va davlat byudjetiga tushumlar oshadi.

Muamolar: *Raqamli bank xizmatlari rivojida mavjud muamolar mavjud .*

** **Internet infratuzilmasining yetarli emasligi**-- ayniqsa chekka hududlarda yuqori tezlikdagi internet yo'qligi xizmatlardan foydalanishni cheklaydi.*

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

** **Aholining raqamli savodxonligi pastligi**-- ko'pchilik, ayniqsa keksa va qishloq aholisi mobil ilovalar va only xizmatlardan foydalanishni bilmaydi.*

** **Kibrxavfsizlik muommolari -**firibgarlik , shaxsiy ma'lumotlatlar o'g'irlanishi va onlayn hujumlar xavfi yuqori bo'lib qolmoqda .*

** **Ishonch yetishmasligi-** Ba'zi fuqarolar onlayn bank xizmatlariga to'liq ishonmaydi , ularni xavfli deb hisoblaydi .*

** **Raqamli to'lov tizimlari orasidagi integratsiya muamosi--**Turli bank ilovalari va tizimlar o'zaro to'liq moslashmagan.*

** **Kichik banklar uchun texnologik xarajatlarning yuqoriligi --** Raqamli xizmatlarni yo'lga qo'yish katta sarmoya talab qiladi .*

Taklif :

Internet Infratuzilmasini rivojlantirish --Raqamli bank xizmatlaridan samarali foydalanish uchun hududlar buyicha internit tarmog'ini kengaytirish va arzon , sifatli mobil internit xizmatlarini etish muhim takliflardan biridir. Bu m bilan ko'proq odamlar mobil banking va boshqa raqamli moliyaviy xizmatlardan foydalana oladi.*

***Aholining raqamli va moliyaviy savodxonligini oshirish** --Bu savodxonlikni oldini olish uchun banklar , talim muassasalari va davlat idoralari tomonidfan onlayn kurslae, kompaniyalari tashkil etilishi lozim . Bu orqali aholining raqamli moliyaviy xizmatlarga bo'lgan qiziqishi va ishonchi oshadi.*

***Kiberxavfsizlikni kuchgaytirish** --Banklar kuchli axborot xavfsizligi tizimini joriy etish , ikki bosqichli autentifikatsiya , yuzni aniqlash (Face ID) barmoq izi va boshqa zamonaviy usullarni kengaytirish lozim . Mijozlar esa o'z hisoblarini himoyalash bo'yicha muntazam xabardor qilinishi kerek.*

***Bank xizmatlariga bulgan ishonchni oshirish** - Banklar ommaviy axborot vositasi , xavfsizlik choralarini va mijozlar uchun qulayliklarni faol targ'ib qilishi kerak . Ishonch bulgan joyda faollik buladi.*

***Banklararo tizim integratsiyasini yaxshilash** -- Bankalar o'z tizimlarini yagona to'lov tizimiga ulash, API (INTERFEYSLAR) orqali hamkorlik qilish , va raqamli infratuzilmani standartlashtirishga intilishi lozim. Bu mijozlar uchun hizmatlar tezligi va qulayligini oshiradi.*

***Innovatsion moliyaviy texnologiyalarni qullab**-quvatlash-- Startaplar , fintex kompaniyalari va yosh dasturchilar raqamli bank xizmatlarini yangi bosqichga olib chiqadigan qudratga ega. Ularni moliyaviy va texnik tomondan qullab-quvatlash, imtiyozli kreditlar yoki grantlar ajratish , texnoparklar va inkubatrlar orqali rivojlantirish - bu O'zbekistonda raqamli moliyaviy tiziming tez o'sishini ta'minlaydi. Yangi texnologiyalar orqali xarajatlar kamayadi , xizmatlar esa kengayadi .*

Xulosa: *Hozirda raqamli bank xizmatlari zamonaviy iqtisodiyotning ajralmas tarkibiy qismigha aylanmoqda .Ular nafaqat bank ishini avtomatlashtirish va soddalashtirishga xizmat qiladi , balki iqtisodiy samaradorlikni oshirish , moliyaviy xizmatlarga kirishni kengaytirish , naqd pulsiz hisob- kitoblarni joriy qilish, shaffoflikni ta'minlash va korrupsiyani kamaytirishda muhim rol o'ynaydi. Kelajakda raqamli bank xizmatlarini har bir fuqaro uchun qulay, xavfsiz va*

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889,
2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

foydalanishga ochiq holga keltirish orqali iqtisodiy o'sish va moliyaviy barqarorlikka erishish mumkin.

Foydalanuvchi adabiyotlar ro'yhati:

1. *Alimov R.X, Begalov B.A.., Yulchieva G.T., Alishov SH.A. "Iqtisodiyotda axborot texnologiyalari". O'quv qo'llanma . T: - "Sharq".2006.*
2. *Milliy iqtisodiyodda axborot tizimlari va texnologiyalari. O'quv qo'llanma ||Mualliflar: B.Sharapov , U.X.Narzullayev , N.R.Zaynalov , G'M.Porsaiv; - Samarqand: SamDU nashri, 2019, 272 b .*
3. *Qosimov S.S Axborot texnologiyalari: Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. – T.: "Aloqachi", 2006-360 b.*

INTERNIT SAYTLARI:

4 . *https:||www.unisender.com/*
5. *https:||www.movable-type.co.uk/scripts/sha256.html*
6. *https:// passwordsgenerator .net/sha256-hash-generator/*
7. *https://goldbusinessnet.com*
8. ***www.prostocoin.com***
9. ***www.coinmarketcap.com***
10. ***www.ru.wikipedia.ru***